

25. september

Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa
(Naalackersuisut siulittaasuata)

Aallaqqaasiut:

Naalackersuisut siulittaasuata ukiaanerani ammaalluni oqalugiaataa inuiaqatigiit politikikkut ingerlatitaaneranni pigaartuusarpoq, taamaattumillu oqallisisignissaa tamanik qilanaarineqartarpoq.

Tamannali oqaaseqarfigilersinnagu Siumumiit aamma Partiit tikilluaqqorusuppavut neriuutigalugu ukiakkut ataatsimiinneq aningaasanut inatsimmik isumaqatigiinniartiusussa angusaqarfiusumik suleqatigiiffiulluni naammassilluarneqassasoq.

Taamatuttaarli Siumup inatsisartuni ilaasortaataitai sinnerlugit inatsisartunut Siulittaasunngoqqittoq Lars Emil Johansen pilluarit .

Nunatsinni ineriartorneq unitsitassaanani ingerlavoq aamma nunarsuup sinneranut niuernikkut periarfissanik nutaanik annerusumillu suleqateqarnissamik piunasaqaleriartorfiusoq, soorlu tamanna takugippot inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerata tallimangornermi ammarneqarnerani nuummi umiarsualivik ammaanersiorneqarmat nunatsinnut minnerunngitsumillu niuernikkut annerusumik nunanik allanik suleqateqarnissamat ammaassisussa atorluarneqaruni. RAL-illu ukiuni qaninnerni nunarsuup sinneranik usinik assartuinermik allannguiniarluni suliniuteqarnera nersualaartariaqarpoq niuernikkullu atorluarneqarnissaa inuussutissarsiortunut iluaqutaalluassasoq neriuutigaarput. Nalunngilarput suliniut pillugu assoraalisimaartitsiniarsarisarpoq pigaartumik ullumikkut pissusiusunik atuutsitsinnarusuttunik, niuernikkut pigaartumik aalisakkat niuerutigineqarneranni qularnangilaq ukiuni agersuni sunniuteqassamat nunatsinni annerusumik aningaasarsiorneq eqqarsaatigalugu.

Aasaq manna pingortitami alianaagisatsinni aamma pissutsit ilungersunarluinnartunngor-sinnaanerata nalaapparput uummannap eqqaani ajunaarnersuaqarnerani, innuttaaqativut nunagisaminnik qimaguttariaqarsimapput nalullugu qaqugu uterumaarnerlutik, uagullu inuiaqatigiinni ikioqatigiinnermik anersaaqarluta minnerusumik annerusumillu ikiuusimasorpassuit aamma qutsaviniarpavut, ajunaarnermillu nalaataqartut ilungersunartumik atugaqarneranni pisinnaasarput tamaat ikiuutissaagut, neriuutigalugu pisut kingunerisaannik oqilisaaqataasinnaalluta, taamatuttaarlu upalungaarsimasuutitat nersulaarlugillu qujaffigaavut suliap siornatigut nalaanneqarsimangisaannartup suliniarfigalugu ataqatigiissarniarneqarnerani sulilluarsimanerannut.

Aningaasaqarniarneq

Tamatta ilisimalluarparput nunatsinni aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu tulleriarilluarta-riaqarluta, aningaasarsiornikkullu periarfissavut annertusartariaqarivut assortuusutigisinaagunangilarput.

Nunatsinni aningaasatigut isaatitsiviusoq ataasinnaatillugu sunut tamanut aningaasaliissu-teqarnissaq ajornarpoq, taamaattumillu aningaasarsiornikkutat isaatitsinissamat periarfissat sukkanerusumik sulissutigisariaqarpavut, aatsitassarsiornikkutat takornariaqartitsinikkutat aamma minnerunngitsumik nunatsinni naliitsumik pisuussuterput imeq avammut tunisassiarissallugu sapiissuseqarnerusariaqarpugut.

Naalakkersuisut siulittaasuata oqalugiaatimini aningaasaqarnitsinni nunatsinni pitsaasumik tunngavissaqartugut oqaatigisaa timitalersornerussagutsigu aningaasarsiornikkut periarfissat qulaani saqqummiussavut sukataarutiginerusariaqarput.

Upernaap ingerlanerani missingersuusiortarnermut inatsit inatsisartuni suliararput tamanna ukiut missingersuuteqarfiusut ilanngullugit oqimaaqatigiisitsinissamik piumasaqarfiuvoq malinneqassallunilu taamaattumik pingaaruteqarpoq aningaasanut inatsit isumaqatigiinniutigalugu periarfissiinissaq sapinngisamik amerlanerpaanik peqataaffigineqassappat, imaanngilarmi aningaasanut inatsisissaq taamaallaat naalakkersuisooqatigiit sunniuteqarfigissagaat isumaqatigiinniarnikkununa Partiit periarfissinneqarlutik peqataatinneqassasut, Siumumiit neriuutigaarput tamanna anguniarlugu partiinut tamanut isumaqatigiinniutiginissaa aallartisarneqassasoq.

Aningaasaqarnikkut aamma annertusaassagutta pinngitsoorneqarsinnaanngilaq iluarsaaq-qinnernik suliaqarnissaq ilinniartitaanikkut aningaasarsiornikkut suliffeqarnikkullu iluarsaaqqinnerit, pisortat ingerlatsinerannik aningaasartuutikillisaanerit, minnerunngitsumillu ingerlatsinermit kommuninut nussuineq aqcutissaapput.

Naalakkersuisut siulittaasuata ammaalluni oqalugiaataani, soqutiginarluinnarpoq qulequtaq **Suliffissaaleqineq**, oqariartuutigineqarpoq suliffissaaleqineq appariartortoq aap ilumut appariartorpoq suliffissaaleqisummi ikilimapput, aperiguttali ilumut suliffissaaleqisutut pisortani nalunngisavut ilumut tamarmik sulilernissamut piareersimappat ?isumaqarpugut sulileriaannaasut pillugit nalunaarsuinerit aamma allatigut ikorfartoqqaarlugit sulilersinnaasut nalunaarsuuteqartariaqartut, pisariaqartitsinermit piviusumik matussutissaqassappat suliffissarsiortut suliffissani sulileriaannaasutut inissimasut suliffissaaleqisut akornanni qanoq amerlatiginersut ilisimasariaqarparput, nalunnginnatsigu taakku akornanni ikorfartorneqaaqqaarlutik sulilersinnaasut amerlasaqisut, taakkumi piareersimanngillat allatigullu suliniarfigineqaaqqaartariaqarlutik, allatut oqaatigalugu suliffissarsiortunik nalunaarsuineq sukumiinerusariaqarpoq, assersuutigutsigu sooruna suliffissaaleqisut suli taama amerlatigigaluartut suliffissuarni sulisussaaleqisoqartuaannartoq, ataqatigiinngitsoqarpoq qulaajartariaqartumik.

Majoriaq aqcutigalugu ilinniartunik amerlisaaneq ajunngilluinnarpoq ilaatigummi atuarfimmiit aniinnartartut ukiorpaaluit uninngasimallutik ullumikkut atuarnissamut aqcutissiuunneqaramik periarfissaq atulersimavaat, aningaasanut inatsit takugutsigu ukiut missingersuuteqarfiusut ilanngullugit Majoriamut aningaasaliissutit qaffakkiartuinnartussaapput, soorunami suliniuteqaraanni suliniarfiusup pisariaqartinnera aamma appariartulertussaassaaq, naalakkersuisulli takorloorpaat qaqugu pisariaqartitsineq appariartortinneqalissanersooq? Erseqqissumik oqaatigisariaqarpoq aningaasat atorsinnaasat killeqarmata tullerriaarisaria-qarnermiippugut, maannakkut oqarsinnaasariaqarpugut meeqqat atuarfianniit ilinniartinnut ingerlaqqiffiusunut ingerlaqqittarneq piaarnerusumik anguneqartariaqarpoq. Inuiaqatigiit aaqqissugaanitsinni aningaasanik atuilluarnissaq pisariaqarmat.

Ilinniartitaaneq.

Siulliullugu naalakkersuisut suleqatigiissitaliamik pilersitsisimanerat tapersorsornarpoq tamannalu naalakkersuisut kissaataattut 2019-imi atuarfeqarnikkut ilinniartitaanikkullu iluarsaaqqinnissamik inassuteqaasiortussamik.

Neriuutiginarpoq meeqqat atuarfiat aamma minnerunngitsumillu angajoqqaat perorsaanermillu suliallit peqataatinneqassasut aamma minnerunngitsumik ilinniartitsisut. Aamma meeqqat atuarfianni ajunngitsup tungaanut ingerlasoqarmat ajunngilluinnarpoq meeqqallu atuarfiat immikkut isiginiarneqarmat nuannaarutissaavoq, apeqqutigerusunnarporlu aningaasatigut amerliliinissamut meeqqat atuarfiannut tunngatillugu malitteqassanersooq naatsorsuutigineqassanersooq, aningaasanummi inatsit missingersuutit qiviraanni tamanna sillimaffigineqanngimmat. imatullu

paasineqassanerpa inassuteqaasiortussat naammassippata tamanna aningaasatigut malitteqassanersoq nalilersorneqassasoq aatsaat.

Attaveqatigiinnermi angallanermilu aaqqissuussaaneq.

Tele Greenlandip atortulersuutitigut pitsanngorsaanera assigiinngitsutigut kinguaatoor-fiusaraluartoq takusinnaalluarparput ineriartortitsiniarluni attaveqaatitigut suliniuteqarneq, tamannalu naammagisimaarnarpoq.

Mittarfinnik Ilulissani Nuummi Qaqortumilu inerisaaniarneq aallartilluareersimammat iluarisimaarnarpoq neriutiginassaarluni suliniutaasut pimoorunneqarlutik kinguarsarneqaratik naammassiniarneqarumaartut. Aningaasatigut takornariaqarneq annertuumik isumalluutaavoq tamannali aningaasaliinerunikkut matussuserniarneqarpoq, minnerunngitsumik nunap iluani angallanneq ataqatiginerusoq aqutissiuunneqassapat aamma aningaasatigut atuinerusoqaraluarluni sanaartornerit nalaanni siunissaq ungasinnerusumut aningaasaliine-russiaaq.

Aallisarneq Piniarneq.

Aalisarneq eqqarsaatigalugu aalisarnermut inatsit sulissutigalugu aallartinniarnearqartoq siusinnerusukkullu kaammattuutigisarsimavarput tamatumali suliarineqarnerani kattuffiit susassaqtullu peqataatinneqarnissaat pingaaruteqarluinnartutut Siumumiit isigaarput, ersarissumilli una oqaatigisariaqarpoq, inuiaqatigiit pisuussutit pigaat, pigiuassallugillu.

Matumanili aaqqissuussiniarnermi peqqissaartumik sulissutiginnissaa saneqqunneqarsinnaangilaq, kattuffiit aamma peqataatinneqassapput nalilersuinerilu aamma suliaqarnermi ilanngullugit nalilersorneqassapput. Asersuutit tigugutsigu aalisarnermut inatsit maannakkut atuuttoq malillugu ESU-tut aaqqissuussineq qimanneqarsimavoq, umiarsuaatillit Bankit aqutigalugit ilaatigut nutarterinernek suliaqarsimapput pisassat inatsit maanna atuuttoq malillugu qularnaveeqqutaasinnaanerat atorlugu nutarterisimallutik, sukkavallaamik pisussaaffik eqikkarneqarpat akiligassaq soorunami atukkiisut tigujuumassavaat ukiunullu killilinnut periarfissiissutaassappat akiligassaq artukkiisinnaavoq inuiaqatigiinnullu aningaasaqarnikut sunniuteqarnerlussinnaavoq, taamaattumik mianerisassat nalilersoqqissaagassallu tamanut paaseqatigiiffiusumik mianeralugit inatsisissaq suliarineqassasoq tamanut kaammattuutigineqartariaqarpoq.

Nunarput tamaat eqqarsaatigalugu sinerissap qanittuani aalisarneq Naalakkersuisut siulittaasuata ammaalluni oqalugiaataani maqaasinarpoq, avannaa aamma minnerunngitsumik Diskobugti annerusumik eqqartorneqarmata.

Periarfissaq iluatsillugu tunumi aalisarnikkut periarfissat sulissutiginerat sumut killinnersoq apeqqutigissallugu pitsaasaaq, nalunngilarpummi tunu eqqarsaatigalugu siusinnerusukkut tusagassiuutitigut tusartaratsigu suliniuteqartoqartoq.

Eqqaamaneqassaaq pingortitap pissusilersornermini pisuussutini aquppai aamma aalisakkat eqqarsaatigalugit, ilisimavarput sarfap kissartup atuunnerani saarullit takkusimaaleriartormata aamma minnerunngitsumik avannaani ilatigullu qaleralinniat ilaat saarullinniarnermut ikaarsaarsimammata taamaattumik oqimaaqatigiissaarisumik oqallittarnissaq aamma pingaaruteqarpoq nungulerneeraaginnarani, aamma imartarsuarput ima angitigaaq ilaaluunniit suli atornatigu, aammalu qaleralinniarniit eqqarsaatigalugit nalilersuinnermi piffiit, soorlu assersuut qeqertarsuup tunuani aalisarfik, ima apererusunnarsinnaagaluarpoq alisarfimmi sorlermi pisut pippat, ilaatigummi oqaatsinik atuinitsinni paasiuminaatsut pilersissinnaasarpavut.

Ukiuni arlalinngortuni ilaatigut tusartarpavut apparpassuit toqoraannartut, pingortitap pissusilersornermini uumasut aquppai, atortorissaaleriartornittali aamma tamanna

sakkortusarsinnaasarpaa, naalakkersuisunulli kaamattuutiginarpoq pingortitap uumasui pillugit ulluinnarni atuisunik suleqateqarneq nukittorsarneqassasoq pimoorullugu suliareqqullugu, ilisimavarpummi atuisuusut nalunninnerpaamassuk inuuniarfigisartik tassanilu piniarneqarsinnaasut, umasulerituut atuisullu suleqatigiinnissaat pingaarutilerujussuuvoq. Ajoraluartumilli ilaatigut aalajangiisoqartarpoq naapertuutinnngilluinnartunik aamma naalakkersuinikkut.

Assersuutigalugu qilalukkat qernertat eqqarsaatigalugit ukioq maannamut Kangersuatsiarmit aamma Upernavik Kujallermit qernertanik qilalugartassinneqarput Uummannap sulluani, kialluunniit nalunningsup ilisimavaa pigaartumik ukiakkut tamanna ajornaatsuinnaassanngitsoq piffimmimi pineqartoq isorartoqaaq, ajornanngitsumik upernaakkut aamma ukiakkut piffimmi pisassinneqartut najugaqarfiisa eqqaanni piniartinneqarsinnaagaluarput, taamaattumik naalakkersuinikkut ilaatigut naapertuutinnngitsumik aalajangiisoqartarnera paasiuminaattaqaaq, kommunillu aalajangiisinnatitaanatik qulaani assersuutigisanni.

Pinngortitaq avatangiisillu

Avatangiisitta mianerineqarnissaa naalakkersuisut erseqqissarmassuk suliniuteqarlutillu tapersersornaqaat. Tamannami isorliunerusut nunaqarfiillu ilaanni ajornartorsiutaavoq ilaatigut ineriartortitsivissat namminersorlutik oqartussat aningaasaliigassaasa aningaasalersorneqannginnerannik ilaatigut tungaveqarmat, tamaammat apeqqutigissavara aningaasaliinerusoeqarnissaanut suliniuteqartoqarnersoq. Ilaatigummi eqqaavissuit pilersaaruseriorfiusunut akuerisaasunut nuunneqarnerisigut ajornartorsiutaasut aaqqiivigineqarsinnaammata neriuutiginarporlu timitalersorneqassasoq. Taamaallluta avatangiisitta mianerineqarnissaanut aamma timitalimmik aqutissiuussisoqassammat.

Amerikarmiut sakkutooqarfigisimasaanni mingutsitaat salinniarneqarnerat tusarluarnarpoq, aningaasaliissutaasullu pisariaqartitsinermut naammattut anguniarneqassasut kaammattuutigissavarput.

Isumaginninnermut tunngasut

Naalakkersuisut siulittaasuata ammaalluni oqalugiaataani isumaginninnermut suliniutit ukiaq manna inatsisiliorneqartussat saqqummiussai, aningaasaanut inatsit aqutigalugu suliarneqartussaammata naatsorsuutigaarput oqaluserisassat saqqummiunneqarfiini ersarinnerusumik isummorsorfigiumaarlutigit.

Taamaattorli meeqat angajoqqaarsiaasa ajunngitsorsiaqarnerannut tunngatillugu upernaq inatsisartuni aalajangiunneqartoq ajunngitsorsiat qaffaaffigineqarnissaat saqqummiutilersarneqarnerasoq apeqqutigissavarput, kissaatigissallugulu aalajangerneqarneratut qaffaanissamut aningaasaliisoqassasoq.

Uumap qinigaaffiup ingerlanerani meeqqanut tunngasut erloqinartut meeqqat illersuisuata saqqummiuttarpai, annertuunik meeqqat illersuisuat uparuaassuteqartarsimavoq pisinnaatitaaffinnut sanilliullugit atortinneqartut naammaginnginnerat pillugu, tamanna kinguneqarpoq kommunit qanimut suleqatigalugit ilorraap tungaanut aalloriartoqarmat, taamaattumik meeqqat illersuisuat qutsavigaarput kinguneqarluartumik suliniuteqarneranut aammalu naalakkersuisut kommunillu pisussaaffimminnik naammassinninniarlutik ilungersorlutik suleqataanerit takulluarnarmat.

Kommunit

Kommunit killeqarfii allannngortinneqarput tassa kommunit sisamaasimasut tallimannngortinneqarmata. Qaasuitsup kommuniata marlungorluni avinneqarneratigut.

Kommunitinut tapiissutit eqqarsaatigalugit isumaqatigiinniarnertit aqutigalugit kommuniulersunut naammaginartumik isumaqatigiinniartoqarnissaa pingaaruteqarpoq kaammattuutigissavarpullu,

inatsisitigut aaqqissuussinissani eqqaamaqqussavarput innuttaasut sullinneqarnerisa pitsaanerulernissaasa pingaartinneqarnissaa, ilanngullugu eqqarsaatigalugu pisariitsumik eqaatsumillu sullissinerit ingerlanneqarsinnaasunngorlugit akisussaaffilersuisoqassappat inatsisiliassaq tapersorsornamat.

Namminiilivinneq.

Namminiilivinnissaq sulissutigalugu ingerlanneqarpoq. Tunngaviusumik inatsisiliornissamat Ataatsimiititaliarsuaq 2017-imi upernaakkut pilersinneqarpoq. Siumumiit pingaartipparput Ataatsimiititaliarsuup sulinissaminut periarfissarissaarnissaa, aammalu sapinngisamik allaffissornikkut akimmisaarfeqarani suliassaminik ingerlatsisinnaanissaminut periarfissinneqarnissaa.

Taamaattumik Siumumiit kaammattuutigissuarput Ataatsimiititaliarsuup siulittaasuata allamik suliqaarnani siulittaasutut sulilersinnissaata aningaasatigut aaqqiivigineqarnissaa naalackersuisunut suliareqqullugu, taamaalilluni siulittaasup allanik pisussaaffinnik aporfeqarani tungaviusumik inatsisissap Ataatsimiititaliarsuarmut sularineqarnerani siuttuusinnaaqqullugu. Aammalu Siumumiit neriuutigilluinnarparput Ataatsimiititaliarsuup suliaminik ingerlatsinermini inuttaasunik peqataasitsinissaata naammattumik aningaasaliiffiginissaa qularnaarneqarumaartoq.

Nunanut allanut tunngasut

Naalackersuisut siulittaasuata oqalugiaataani nunat allanut tunngatillugu suliart ingerlanneqartut qujaruppavut, kisianni illersornissamat sillimaniarnermullu tunngatillugu Danmark-ip USA-p Nunattalu akornanni pissutsit ukiuni kingullerni annertuumik toqqissiviilliuutaasut pillugit Naalackersuisut sunik aaqqiissutaasinnaasunik suliniuteqarnerat paaserusunnarpoq, tassami pingaaruteqarluinnarmat Nunatta illersornissakkut sillimaniarnikullu nammineq soqutigisaasa nunatsinnit nammineq nunanut allanut minnerunngitsumik USA-mut isumaatigiinniutigineqartarnissaat. Siumumiit Naalackersuisunut kaammattuutigissuarput Nunanut allanut allaffeqarfiup nukittorsarneratigut, Illersornissamat sillimaniarnermullu tunngasutigut tunngavigisatta nalilersorluaqqissaarnissaat suliniutigeqqullugu. Tassami taamaaliortuarnissaq pisariaqarmat aammalu tamanna tunngaviusumik inatsisiliornermi avaqqunneqarsinnaanngitsut ilagimassuk.

Naalackersuisut siulittaasuata oqalugiaataa sulianik annertuumik paasissutissiisoq aamma tusarluarnartunik imaqartoq Siumumiit qujassutigaarput. Suliassarpasuillu taakkartorneqartut aamma inuiaqatigiinnut pingaaruteqarluinnartut sapinngisarpat naapertorlugu suleqataaffigiumaarpavut.

Qujanaq - Oqallilluarisi.

Jens Immanuelson
Siumut